

СТАНОВИЩЕ

от д-р Мартин Кирилов Белов

доцент в Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“

в СУ „Св. Климент Охридски“

област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление

3.3. Политически науки (Международни отношения)

1. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, обявен в ДВ, бр. 61 от 02.08.2022 г., е за нуждите на Юридическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, по професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения). Член съм на състава на научното жури по конкурса въз основа на Заповед № РД – 38-486/05.08.2022 г. Възложено ми е да напиша становище.

2. Информация за кандидатите в конкурса

В обявения конкурс участва само един кандидат. Това е гл. ас. д-р Мира Здравкова Кънева. Мира Кънева е преподавател в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Тя е магистър както по международни отношения (2007 г.), така и по право (2009 г.) на СУ „Св. Кл. Охридски“. През 2013 г. тя става доктор по право на СУ „Св. Кл. Охридски“. Темата на нейната дисертация е „Меката сила: новото измерение на силата в международните отношения през XXI

век“. Д-р Кънева работи в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ от 2010 г. През 2014 г. тя бива избрана за академичната длъжност „главен асистент“.

Мира Кънева е член на научния колектив на няколко изследователски проекта. Тя е и ръководител на проекта „Предизвикателства и перспективи пред 2 българското участие в ООН: правно-политически анализ“.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Въз основа на предоставените от кандидата по конкурса документи може да се достигне до извода, че д-р Мира Кънева отговаря на съществуващите законови изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Тя притежава изискуемите образователна степен „магистър“ и образователно-научна степен „доктор“, заема академичната длъжност „главен асистент“ и е представила монографичен труд. Представените от кандидата доказателства показват, че са изпълнени и допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“. По-конкретно кандидатът събира следните точки по показатели:

- Показател А – 50 т.;
- Показател В – 100 т.;
- Показател Г – 220 т.;
- Показател Д – 75 т.,
- Общо 445 т.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Гл. ас. д-р Мира Кънева е преподавател в катедра „Международно право и международни отношения“ на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Тя води лекции и упражнения пред студенти от специалностите „Международни отношения“ и „Право“ по основни дисциплини в обучението по „Международни отношения“. Това са „Теория на международните отношения“ и „Теория на външната политика“, както и по „Глобално развитие“, „Теоретични концепции за сигурността“, „Човешка сигурност“. Д-р Кънева преподава и курса „International and Global Affairs“ на английски език на пристигащи студенти по програма „Еразъм+“ в Юридическия

факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Наред с това Мира Кънева е и научен ръководител на 7 студенти в магистърска степен и е активен участник в редица научни и академични форуми и инициативи.

Всичко това свидетелства за компетентността и годността на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН 3.3. Политически науки (Международни отношения). Видно е, че д-р Кънева е утвърден преподавател, способен да води лекции на високо академично ниво на български и на английски език.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

5.1. Основни направления и научни и/или научно-приложни резултати в изследователската дейност

Д-р Мира Кънева участва в конкурса с монография, 7 студии, 8 статии и доклади от национални и международни научни конференции. Публикациите са разработени в периода 2013-2022 г. Те са релевантни за конкурса. Представените за участие в конкурса научни публикации са на високо научно ниво. Те представляват достижение и новост в научната област, в която д-р Кънева работи и за доцент по която тя кандидатства. Поради това са силен аргумент за избора ѝ за доцент. От представената литература е видно, че в научните интереси на д-р Кънева се открояват две проблемни групи – меката сила в международното право и международните отношения и проблемите на териториалността и пространствеността в международните отношения.

5.2. Преценка на монографията („Границите в международните отношения. Теоретични, нормативни и практически проблеми“)

Хабилитационният труд, представен от гл. ас. д-р Мира Кънева за участие в конкурса за доцент е на тема „Границите в международните отношения. Теоретични, нормативни и практически проблеми“. Хабилитационният труд, публикуван през 2022 г. е в обем от 339 страници. Той обхваща 564 единици цитирана литература на английски и български език.

Избраната тема е от ключово значение за теорията на международните отношения. Същевременно тя е важна тема в областта на социалните науки, антропологията, географията и има много голямо, макар и все още не напълно осъзнато значение за правото. Касае се за интердисциплинарен проблем, по който има утвърдена теория в международния научен дебат, множественост на аналитичния дискурс, многоаспектен обект на изследване и стабилизирани концептуален и понятиен апарат. Наред с това, обаче, избраната от автора д-р Кънева проблемна област изобилства и от нови предизвикателства и проблеми. Те са разположени в областта на критическите териториални изследвания, териториалната антропология и теорията на териториалността и пространствеността, които са пресечна точка на правни, социо-правни, антропологични, социологически, политологически, географски, икономически и философски дискурси.

Границите са класически проблем, който обаче подлежи на сериозно концептуално осмисляне през призмата на съвременните нормативни, теоретични и практически предизвикателства към територията и пространството. Д-р Кънева ясно, последователно и систематично излага водещите теории за границите, като ги разполага в основополагащите концептуални парадигми за териториалността и пространствеността. В този смисъл, нейната работа има голямо информативно и познавателно значение за българската аудитория.

В българската теория тази тема е разработена от гледище на кризата на териториалността, концепцията за пространства на потоци, деконструкцията на традиционните модели за подреждане на правни редове, кризата на йерархията, преходите от вестфалски към пост-вестфалски и невестфалски правни обяснителни и подреждащи матрици, възходът на глобалния финансов капитализъм, пандемичната териториалност и др.

Същевременно изследването, предложено от д-р Кънева е от голяма полза за българската теория, тъй като това е първото самостоятелно монографично изследване, посветено на темата. То дава основа за започване на един по-зрял и обхванат дебат по въпросите на териториалността и пространствеността в българската теория на правото и в теорията на международните отношения. Разбира се, изследването не е по съществуващото си правно, но пък може да бъде разположено в по-широкия контекст на социо-правните изследвания, особено в сферата на международното право и международните отношения.

Хабилитационният труд има отлична структура, отговаряща на заявената тема в заглавието. Първата глава представя синтезирано изложение на основните теоретични концептуализации на концепцията за граница. Авторът ни представя сравнително подробно и в значителна степен

неутрално и безпристрастно водещите парадигми не само относно границите, но и по отношение на територията и пространството. Направеният преглед на основните аналитични матрици относно териториалността и пространствеността като нормативно-теоретични репрезентации на физическата реалност е много информативен, ясен и систематизиран. Той е интересен за посветения читател, като същевременно дава възможност и на начинаещия в темата да получи пълна картина относно историческите и актуалните дебати относно границите, територията, териториалността, пространството и пространствеността.

Втората глава се занимава с границите като норма. В нея авторът представя нормативните модели за дефиниране, формиране, форматиране, институционализиране и регулиране на границите. Особено одобрение заслужава функционалният подход, използван от д-р Кънева в четвъртия раздел на втора глава. Съществен интерес представлява и анализът на граничните форми и граничните символи. Въобще изследването на границата като символ, процес и практика следва да се изведе като важно концептуално и методологично достижение на книгата, тъй като представлява, според мен, успешен опит за предлагане на една пост-позитивистка теория за границите.

Третата глава разглежда различните гранични режими. Авторът разглежда редица актуални трансформации и значения на границите в контекста на извънредността като нова нормалност, на процесите на одругостяване и на границите като инструмент на биополитиката. Особен интерес представлява анализът на имунополитическите граници от пандемичен тип, както и на биометричните „умни граници“. Това са теми, които са широко дискутирани в множество научни публикации и на редица научни форуми в последните години в европейския научен дискурс и заслужава одобрение включването на д-р Кънева в този твърде активен и актуален дебат.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Цялостният преглед на представените за участие в конкурса публикации на кандидата навежда на следните изводи. Д-р Мира Кънева има осъзнат и целенасочен интерес в областта на интердисциплинарните пост-позитивистки изследвания в областта на международните отношения. Тя е добре запозната с основните научни полемики и полета на актуална научна дискусия в европейския и световния дискурс. Сред ключовите научни приноси на автора изпъкват критическия

анализ на „меката“ и „твърдата“ сила в международните отношения, извеждането на проблемите на правовата държава в контекста на глобална и регионална миграция, изводите относно пермутациите на суверенитета в контекста на деконструкция на традиционните му проявления, форми и контексти, както и изследването на актуалните проблеми на териториалността и пространствеността в международните отношения.

7. Критични бележки и препоръки

Бих препоръчал на кандидата при цитиране на автори да използва българския вариант на техните имена, т.е. да ги цитира на кирилица, а не на латиница или на латиница с превод на името в скоби. Това е от значение по няколко причини. Първо, така се обогатява българската доктрина и българския научен език. Второ, избягва се затруднението на читателя да се ориентира в произнасянето на името на чуждестранния автор. Трето, постига се хомогенност на текста.

Освен това, на стр. 43 от хабилитационния труд авторът неправилно реферира към „имперската политика на Третия райх в края на XIX и началото на XX век“. Всъщност тук става дума за Втория (Бисмарковия, Вилхелминския) райх, докато Третия райх е държавата на национал-социализма от 30-те и 40-те години на XX век.

Посочените препоръки и критични бележки по никакъв начин не поставят под съмнение приносния характер и голямата научна значимост на хабилитационния труд. Те са по-скоро препоръки за подобрене на едно бъдещо, второ издание на книгата, което искрено пожелавам на д-р Кънева.

8. Заключение

Кандидатът по конкурса д-р Мира Кънева има видими и доказани качества. Става въпрос както за качествата ѝ като учен, така и като преподавател. Хабилитационният ѝ труд е безспорен принос в българската теория и представлява интерес и за международния научен дебат. В този смисъл, бих препоръчал на автора да го преведе на английски език, за да може той да бъде част от

по-големите европейски и световни научни дискурси по темата. Считаю, че Мира Кънева отговаря на условията по Закона за развитие на академичния състав. Затова убедено препоръчвам на научното жури да избере и да предложи гл. ас. д-р Мира Кънева за заемане на академичната длъжност „доцент“ по обявения от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ конкурс по професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения), обявен в Държавен вестник, бр. 61/02.08.2022 г.

гр. София

06.12.2022 г.

доц. д-р Мартин Белов